

PGIS-1237 B-17
M.A. Ist Semester Degree Examination
SANSKRIT
(History of Sanskrit Poetics - 1)
Paper - SC 1.1

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Instructions to Candidates:

सूचना: सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

I. अधोनिर्दिष्टेषु चतुर्णाम् अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत। (4×16=64)

- 1) अलङ्कारशास्त्रं प्रति दण्डिनः उपायनं निर्धरत।
- 2) रससूत्रमधिकृत्य विमृशत।
- 3) काव्यप्रयोजनमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।
- 4) रीतिप्रस्थानमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।
- 5) अलङ्कारशास्त्रं प्रति रूढतस्य उपायनं निर्धरत।
- 6) भामहस्य काव्यालङ्कारे विद्यमानान् विषयान् संग्रहं लिखत।

II. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत। (4×4=16)

- 1) काव्यालङ्कारसारसंग्रहः।
- 2) महाकाव्यलक्षणम्।
- 3) काव्यहेतवः।
- 4) काव्यदोषाः।
- 5) श्लेषालङ्कारः।
- 6) काव्यप्रभेदः।

PGIS-1235 B-17
M.A. I Semester Degree Examination
SANSKRIT
The Bhagavadgita (Ch. 7 to 10 & 12 only)
Paper - HC 1.3

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Instructions to Candidates:

सूचना: सर्वे प्रश्नाः उत्तरितव्याः।

I. त्रयः प्रश्नाः उत्तरयत।**(3×16=48)**

- 1) ज्ञान-विज्ञानयोगमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।
- 2) 'योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम्।' विशदयत।
- 3) विभूतियोगमधिकृत्य प्रबन्धं लिखत।
- 4) 'यो मद्भक्तः स मे प्रियः।' विशदयत।
- 5) श्रीमद्भगवद्गीतायाः महत्त्वं विवृणुत।

II. चतुर्णां ससन्दर्भं व्याख्यात।**(4×4=16)**

- 1) भिन्ना प्रकृतिरष्टधा।
- 2) आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्।
- 3) योगक्षेमं वहाम्यहम्।
- 4) न मे भक्तः प्रणश्यति।
- 5) ज्ञानं ज्ञानवतामहम्।
- 6) अत ऊर्ध्वं न संशयः।

III. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत।

(4×4=16)

- 1) धनञ्जयः।
- 2) श्रीकृष्णः।
- 3) अक्षरब्रह्मयोगः।
- 4) जपयज्ञः।
- 5) त्रिगुणाः।
- 6) ज्ञानम्।

PGIS-1236 B-17
M.A. I Semester Degree Examination
SANSKRIT
(Alankara Shastra - 1 (A))
Paper - SC 1.2
Text : Kāvyaṅkārā of Bhāmaha

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Instructions to Candidates:

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

- I.** अलङ्कारशास्त्रे काव्यालङ्कारस्य स्थानं निर्धारत । (16)
 अथवा
 अलङ्कारप्रस्थानमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत ।
- II.** काव्यलक्षणमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत । (16)
 अथवा
 उपमालङ्कारं, यथापाठ्यं सोदाहरणं विवृणुत ।
- III.** 'सैषा सर्वैव वक्रोक्तिरनयार्थो विभाव्यते ।' विमृशत । (16)
 अथवा
 काव्यालङ्कारस्य चतुर्थपरिच्छेदे विद्यमानान् विषयान् संग्रहा लिखत ।
- IV.** चत्वारि वचनानि ससन्दर्भं विवृणुत । (4×4=16)
 1) प्रीतिं करोति कीर्तिं च साधुकाव्यनिबन्धनम् ।
 2) विलक्ष्मणा हि काव्येन दुःसुतेनेव निन्दते ।
 3) समस्तपादयमकमित्येतत्पञ्चधोच्यते ।
 4) गिरामलङ्कारविधिर्विधारस्यते ।
 5) ज्ञेया निदर्शना नाम यथेववतिभिर्विना ।
 6) न कान्तमपि निर्भूषं विभाति वनिताननम् ।

V. चतुर्णां टिप्पणी लिखत।

(4×4=16)

- 1) आख्यायिका।
- 2) सर्गबन्धः।
- 3) उत्प्रेक्षा।
- 4) काव्यदोषाः।
- 5) काव्यहेतवः।
- 6) अप्रस्तुतप्रशंसा।

PGIS-1234 B-17
M.A. Ist - Semester Degree Examination
SANSKRIT
(Grammar)
Paper - HC 1.2
Text : Laghu Siddhanta Kaumudi

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Instructions to Candidates:

सूचना: सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

- I.** व्याकरणशास्त्रस्य महत्त्वं प्रयोजनञ्च विशदयत। (12)
 (अथवा)
 मुनित्रयमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।
- II.** सूत्रमेकं विवृणुत। (1×4=4)
 1) तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्।
 2) परः सन्निकर्षः संहिता।
- III.** चत्वारि सूत्राणि विवृणुत। (4×4=16)
 1) षष्ठी शेषे।
 2) साधकतमं करणम्।
 3) सुसिडन्तं पदम्।
 4) अपादाने पञ्चमी।
 5) अकथितञ्च।
 6) सम्बोधने च
- IV.** चतुर्णां टिप्पणीः लिखत। (4×4=16)
 1) कारकम्।
 2) अच् प्रत्याहारः।
 3) प्रातिपदिकम्।
 4) क्रियापदम्।
 5) समासाः।
 6) माहेश्वरसूत्राणि।

V. चत्वारि सूत्राणि विवृणुत।

(4×4=16)

- 1) समर्थः पदविधिः।
- 2) सप्तमीशौण्डैः।
- 3) राजाहः सखिभ्यष्टच्।
- 4) आदिस्न्त्येन सहेता।
- 5) अव्ययीभावश्च।
- 6) स्वतन्त्रः कर्ता।

VI. चतुर्णां साधुतां सप्रमाणं साधयत।

(4×4=16)

- 1) नीलाम्बरम्।
- 2) पितरौ।
- 3) अक्षणा काणः।
- 4) विप्रायगां ददाति।
- 5) कटे आस्ते।
- 6) हरिः सेव्यते।

PGIS-1233 B-17
M.A. I Semester Degree Examination
SANSKRIT
(Sanskrit Prose and Translation)
Paper - HC 1.1
Text : Kadambari of Banabhatta (Shukanaso Padesha)

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Instructions to Candidates:

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

I. 'गद्यं कवीनां निकषंवदन्ति' सूक्तिं मिमां समर्थयत। (16)

अथवा

बाणभट्टस्य शैलीमधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।

II. a) लक्ष्मीमदं यथाग्रन्थं विवृणुत। (8)

अथवा

गद्यकाव्येतिहासं लिखत।

b) स्वार्थनिष्पादनपराः कथं दुरूपदेशं कुर्वन्ति? विवृणुत। (8)

अथवा

शुकनासोपदेशस्य वर्तमान प्रस्तुततां विशदयत।

III. चतुर्णां सप्रसङ्गं विवृणुत। (4×4=16)

- 1) महतीयं खल्वनर्थपरम्परा सर्वा।
- 2) भवहशा एव भवन्ति भाजनान्युपदेशानाम्।
- 3) उन्नमय सबन्धुवर्गम्।
- 4) गुणवन्तमपवित्रमिव न स्पृशति।
- 5) नोद्वेगकरः प्रजागरः।
- 6) स्वच्छन्दता प्रभुत्वमिति।

- 1) कथा-आख्यायिका।
- 2) चद्रापीडः।
- 3) बाणभट्टः।
- 4) कादम्बरीकथासारः।
- 5) गुरुपदेशः।
- 6) गद्यलक्षणम्।

V. अनुद्य व्याख्यात

- a) सततम् उष्माणमुपजनयन्त्यपि जाड्यमुपजनयति। उन्नमितमादधानापि नीचस्वभावतामाविष्करोति। तोयराशिसम्भवापि तृष्णां संवर्द्धयति। ईश्वरतां दधानात्यशिव प्रकृतित्वमातनोति। (8)

अथवा

इयं संवर्द्धनवारिधारा तृष्णा विषवल्लीनाम्, व्याधगीतमिन्द्रियमृगाणाम्, परामर्शधूमलेखा सच्चरित चित्राणाम्, विभ्रमशक्त्या मोहदीर्घनिद्राणाम्, निवासजीर्णवलभी धनमदष्पिशचिकानाम्।

- b) गुरुपदेशश्च नाम पुरुषाणामखिलमल प्रक्षालनक्षममजलं स्नानम्, अनुपजात पलितादिवरूप्यजरं वृद्धत्वम्, अनारोपित मेदोदोषं गुरुकरणम्, असुवर्ण विरचनमग्राम्यं कर्णाभरणम्, अतीतज्योतिरालोकः, नोद्वेगकरः प्रजागरः। (8)

अथवा

कुमार! तथा प्रयतेथा यथा नोपहरस्यसे जनैः, न निन्द्यसे साधुभिः, न धिक्क्रियसे गुरुभिः, नोपालभ्यसे सुहृद्भिः, न शोच्यसे विद्वद्भिः, यथा च न प्रकाश्यसे विटैः, न प्रहरस्यसे कुशलैः, नारस्वाद्यसे भुजङ्गैः, नावलुप्यसे सेवकवृकैः नाप ह्यियसे सुखेन।

